

PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH
dr Edyta Bielak-Jomaa

Warszawa 05.02.2019

PU.070.1.2019

Pan
Witold Kołodziejki
Przewodniczący
Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9
01-015 Warszawa

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z licznymi zgłoszeniami naruszeń ochrony danych osobowych protestujących pod siedzibą TVP w Warszawie, w wyemitowanym w dniu 4 lutego 2019 roku materiale „Wiadomości” TVP, UODO konsekwentnie powtarza, że media, relacjonując wydarzenia, powinny dbać o prywatność osób, szczególnie tych nie pełniących żadnych funkcji publicznych.

Muszą przy tym przestrzegać wielu przepisów, w tym Konstytucji RP, Prawa prasowego czy Kodeksu cywilnego. To istotne tym bardziej, że do działalności polegającej na redagowaniu, przygotowywaniu, tworzeniu lub publikowaniu materiałów prasowych w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe nie stosuje się niektórych przepisów ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO). Wynika to z art. 2 ust. 1 ustawy z 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych. W szczególności chodzi o przepisy dotyczące zasad przetwarzania danych, podstaw ich przetwarzania, spełnienia obowiązku informacyjnego itp.

Wyłączenie stosowania niektórych przepisów RODO nie oznacza, że dziennikarze nie mają obowiązku chronić osoby, których dane przetwarzają. Są do tego zobowiązani przez Prawo prasowe. Zgodnie z tą ustawą dziennikarz jest zobowiązany m.in. do zachowania szczególnej staranności i rzetelności przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych, a także do ochrony dóbr osobistych (art. 12). Co więcej, nie wolno bez zgody osoby zainteresowanej publikować informacji oraz danych dotyczących prywatnej sfery życia, chyba że wiąże się to bezpośrednio z działalnością publiczną danej osoby (art. 14. ust. 6).

Publikacja posiadanych informacji, z naruszeniem zasad przewidzianych ww. ustawie, wiąże się z odpowiedzialnością prawną przewidzianą przez przepisy jej rozdziału 7 i 8. Zgodnie z art. 37 tej ustawy, o ile nie stanowi ona inaczej, „do odpowiedzialności za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego stosuje się zasady ogólne”. Należy wskazać, że o tym, czy w konkretnym przypadku opublikowanie materiału prasowego nastąpiło z naruszeniem prawa, orzekają sądy powszechne.

Dodatkowo UODO przypomina, że niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach informacje na temat życia danej osoby pozostają pod ochroną prawa cywilnego. Zgodnie bowiem z art. 23 Kodeksu cywilnego, dobra osobiste człowieka m.in. takie jak: nazwisko, pseudonim, wizerunek, nietykalność mieszkania pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Artykuł 24 Kodeksu cywilnego stanowi natomiast, iż ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła oświadczenie w odpowiedniej treści i formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może ta osoba również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (§ 1). Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych (§ 2). Ewentualnych roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych można dochodzić na drodze sądowej. O tym bowiem, czy w określonym przypadku doszło do naruszenia dóbr osobistych orzekają sądy powszechne w trybie przewidzianym przepisami ustawy - Kodeks postępowania cywilnego.

Co do kwestii publikacji wizerunku osoby to należy ją rozpatrywać również na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Biorąc pod uwagę jej art. 81 ust. 1 stwierdzić należy, że rozpowszechnianie wizerunku wymaga zgody osoby na nim przedstawionej. Zgoda może być udzielona w dowolnej formie, lecz jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, a także poglądów doktryny, wydaje się, że zgody tej nie można domniemywać. Musi być ona wyraźna, a osoba jej udzielająca musi mieć pełną świadomość nie tylko formy przedstawienia jej wizerunku, ale także miejsca i czasu publikacji, zestawienia z innymi wizerunkami i towarzyszącego komentarza. Ponadto powołany przepis stanowi, że „W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie”.

Przepisy powołanej ustawy przewidują tylko trzy przypadki, w których można rozpowszechniać wizerunek, mimo braku zgody osoby na nim przedstawionej. Nie potrzeba więc zgody na rozpowszechnianie wizerunku w sytuacji, gdy:

- za wykorzystanie wizerunku osoba otrzymała zapłatę, jak np. modele czy modelki (art. 81 ust. 1),

- wizerunek dotyczy osoby powszechnie znanej, z zastrzeżeniem, że wykonano go w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, np. politycznych, społecznych, czy zawodowych (art. 81 ust. 2 pkt 1),
- osoba, której wizerunek jest uwidoczniony, stanowi jedynie fragment większej całości np. krajobrazu, zgromadzenia czy publicznej imprezy (art. 81 ust. 2 pkt 2).

Prezes UODO po raz kolejny rekomenduje opracowanie przez przedstawicieli środowiska dziennikarskiego kodeksu postępowania. Jest to narzędzie przewidziane w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych, które może wprowadzić właściwe standardy postępowania z danymi osobowymi przez dziennikarzy.

Z wyrazami szacunku

PREZES URZĘDU
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH
Edyta
dr Edyta Bielak-Jomaa